

Dichterbij

NBG-nieuwsbrief, juni 2018, nummer 2

*Vertaler Benevides
'Het Umbundu is de taal
waarin ik bid'*

Het Umbundu is een lokale taal die wordt gesproken door veel mensen in Angola. Het was vorig jaar november dan ook groot feest toen het Nieuwe Testament in deze kleurrijke taal uitkwam. Op dit moment wordt er hard gewerkt aan het Oude Testament, zodat de Umbundusprekers straks de volledige Bijbel in hun eigen taal hebben. In deze Dichterbij leest u meer over dit vertaalproject.

Verder vindt u in dit zomernummer van Dichterbij een interview met minister Carola Schouten. U krijgt een inkijkje in Bijbel Dichtbij en uitleg bij een bijzondere bijbel uit onze bibliotheek. Ook gaat een van onze bijbelwetenschappers in op een vertaalkwestie van de gereviseerde versie van het Onzevader.

Kort Jaarverslag 2017

Tot slot wil ik u attenderen op het Kort Jaarverslag 2017, dat we hebben meegestuurd. Het brengt in beeld wat de impact van ons werk was in 2017. Dankzij uw bijdrage konden we duizenden mensen wereldwijd van een eigen Bijbel voorzien. Het complete jaarverslag 2017 vindt u op bijbelgenootschap.nl/jaarverslag. Veel leesplezier!

Rieuwerd Buitenwerf

directeur Nederlands Bijbelgenootschap en Vlaams Bijbelgenootschap

IN DIT NUMMER:

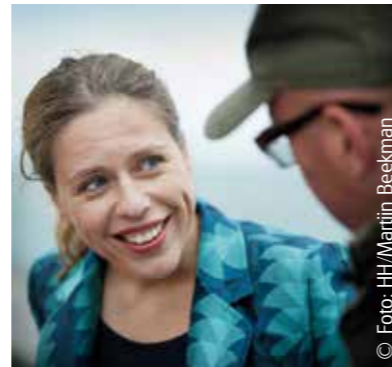

Taniesha over de Belle Bijbel: 'Zo ontdek ik hoe ik de Bijbel kan toepassen in mijn leven.'

7

Minister Carola Schouten: 'De Bijbel zegt niet hoe groot een stal moet zijn.'

8

© Foto: HR/Martijn Beekman

Donateur Nienke van Kuiken: 'Niets zo uniek en blijvend als het woord van God.'

14

PROJECT ANGOLA

Vertaler Benevides Custodio Abraao:

'HET UMBUNDU IS DE TAAL WAARIN IK BID'

Benevides Custodio Abraao groeide op tijdens de burgeroorlog in Angola. Door in de Bijbel te lezen, probeerde hij te ontsnappen aan de verschrikkingen om hem heen. Nu werkt hij mee aan de vertaling van het Oude Testament in zijn moedertaal, het Umbundu. 'Met mijn vertaalwerk wil ik God dienen.'

Vier jaar geleden vroeg een kennis of Benevides aan de slag wilde als vertaler bij het Angolees Bijbelgenootschap. Hij was op dat moment voorganger in een kerk in

Luanda, de hoofdstad van Angola. 'De kerk gaf me de ruimte de baan te accepteren. Daar ben ik blij om. Ik vind vertalen heerlijk. Als je aan het vertalen bent, bestudeer je de teksten namelijk ook. Zo ontdek ik steeds weer iets nieuws.'

BESCHERMING

Van jongs af aan wist Benevides dat hij God wilde dienen in zijn leven. 'Ik las altijd in de Bijbel. Dat hielp mij als ik het moeilijk had. Op het platteland, waar ik geboren ben, werd regelmatig gevochten. 's Ochtends wist je niet of je

's avonds nog in leven zou zijn. In die periode mocht ik als jonge jongen ervaren dat God mij beschermde. En de Bijbel troostte me als ik verdriet had over wat de oorlog met mijn land deed.'

VERTAALPROJECT

'Ik spreek ook Portugees, maar het Umbundu is de taal van mijn familie en de taal waarin ik bid. Daarom werk ik ook met plezier aan het vertalen van de Bijbel in het Umbundu. Deze Bijbel is nodig om het woord van God door te geven aan de volgende generaties.'

Amos Artur en Albertina met hun Nieuwe Testament in het Umbundu.

Het Nieuwe Testament in het Umbundu EEN SPECIAAL MOMENT

‘Het Umbundu werd een hondentaal genoemd.’ Gepensioneerd leraar Amos Artur (77) weet nog precies hoe zijn collega’s over zijn moedertaal spraken. Maar ondanks dat de overheid destijds het Umbundu wilde uitbannen, is de taal nog steeds springlevend.

Tijdens de burgeroorlog moest iedereen in Angola Portugees spreken, de taal van de voormalig kolonisator. Amos vertelt: ‘Toen ik jong was, leerde ik lezen en schrijven in mijn moedertaal. Maar als onze kinderen op school Umbundu spraken, kregen ze een pak slaag.’

Thuis bleven de mensen echter wel de taal van hun hart spreken. En nu, ruim vijftien jaar na het einde van de oorlog, is er weer aandacht voor de lokale talen in Angola. De overheid zag in wat er verloren ging met het verdwijnen van de talen. Kinderen krijgen er zelfs weer les in op school.

Geef Angolezen de Bijbel in de taal van hun hart

De bijbelvertaling in het Umbundu is nog niet af. Ook het Oude Testament moet opnieuw vertaald worden. De christenen in Angola zijn te arm om deze vertaling zelf te bekostigen. Helpt u mee met een bijdrage?

Maak een gift over naar NL74 SNS 0266 3808 08 o.v.v. Angola. Of via bijbelgenootschap.nl/angola.

De presentatie van het Nieuwe Testament was een groot feest.

BIJBELVERTALING

Sinds afgelopen november kunnen Umbundu-sprekers ook de Bijbel lezen in hun eigen taal. Toen lanceerde het Angolees Bijbelgenootschap een hedendaagse vertaling van het Nieuwe Testament. De oude vertaling was te veel verouderd.

.....
‘We zullen deze bijbel heel veel gebruiken’
.....

Albertina (67), de vrouw van Amos Artur, was een van de eersten die een Nieuw Testament in het Umbundu ontving. Een speciaal moment voor haar: ‘Ik vind het belangrijk dat ouders hun kinderen kunnen opvoeden met de Bijbel. Zoals mijn ouders mij vroeger hielpen de psalmen uit mijn hoofd te leren. We kijken er dan ook erg naar

uit om in de toekomst de volledige Bijbel in het Umbundu te hebben. We zullen deze heel veel gebruiken!’

VERTROUWEN

Bij Adriana (12) ligt het Nieuwe Testament in het Umbundu naast haar bed. ‘Ik lees iedere dag in de Bijbel, alleen en samen met mijn moeder. Zij leerde mij altijd op God te vertrouwen. Ook toen mijn vader ons verliet en we ineens nergens meer geld voor hadden. Dat we er nog zijn na een verschrikkelijke tijd, is voor mij het bewijs dat God voor ons zorgt.’

TROTS

‘De mensen die Umbundu spreken zijn ontzettend trots op hun taal’, vertelt Riikka Halme-Berneking, vertaalconsulent voor het Angolees Bijbelgenootschap. ‘Dat zie ik ook in het werk van de vertalers. Zo staat het tussenvoegsel *Ulu!* in hun vertaling van het verhaal van de meisjes die

wachten op de bruidegom. Deze uitdrukking wordt in het Umbundu gebruikt bij een vreugdevolle gebeurtenis. Het raakte mij om te zien hoe ze de vreugde van de komst van de langverwachte bruidegom uitdrukten op hun eigen manier.’

Die herkenning zullen alle lezers hebben bij het lezen van de Bijbel in hun eigen taal, denkt Riikka. ‘Het taalgebruik van de nieuwe vertaling is zo kleurrijk, zo passend bij hoe de Angolezen het Umbundu spreken. Nu ze het Nieuwe Testament in hun eigen taal kunnen lezen, en straks de volledige Bijbel, zullen de verhalen hen echt tot in hun ziel raken.’

Vertaalconsulent Riikka Halme-Berneking tijdens de lancering van het Nieuwe Testament in het Umbundu.

BIJBELZONDAG 2018: MET ANDERE OGEN

Bijbelzondag: dé gelegenheid om feestelijk stil te staan bij dat bijzondere boek, de Bijbel. Zet het in uw agenda en vraag uw voorganger er iets mee te doen. Dit jaar vieren we Bijbelzondag op 28 oktober. Het thema is 'Met andere ogen', de collecte is voor een project in Kenia.

Vanaf eind augustus is het materiaal gratis beschikbaar op bijbelgenootschap.nl/bijbelzondag.

IN HET BEGIN WAS ER MOORD

Moord en doodslag, verdrukking en corruptie: de kranten staan er vol mee. Ook in de Bijbel staan genoeg verhalen die laten zien dat misdaad van alle tijden is. In het boek *In het begin was er moord* laat prof. dr. Klaas A.D. Smelik een groot aantal van deze bijbelverhalen de revue passeren.

Verkrijgbaar voor €9,95 via shop.bijbelgenootschap.nl.

BIJBEL PER MAAND CLUB 45 JAAR

2018 is een bijzonder jaar: de Bijbel per maand Club (BpMC) is jarig! Samen mogen we de Bijbel al 45 jaar wereldwijd beschikbaar maken. Miljoenen mensen kregen dankzij de clubleden de Bijbel in hun eigen taal. Meer weten over de projecten van de BpMC? Op onze website presenteren we iedere maand een nieuw project.

Kijk op bijbelgenootschap.nl/bpmc.

OP GROENE VOET

Wandelen én ontdekken wat het betekent om bewust en duurzaam te leven. Dat kan met de workshop *Op groene voet* van het NBG, die aansluit bij het boek *Maak je Bijbel groen*. Het interactieve programma start buiten met een wandeling onder leiding van een van onze vrijwilligers. Daarna heeft u genoeg gespreksstof om door te praten over duurzaam leven en wat de Bijbel daarbij kan betekenen. Een aanrader voor gemeenteavonden, vrouwenochtenden of voor andere groepen.

Kijk voor meer info over hoe u een workshop boekt op debijbel.nl/opgroenevoet.

Taniesha is enthousiast over de Belle Bijbel: 'De Belle Bijbel is anders dan andere bijbels. De extra teksten zijn gericht op meiden van mijn eigen leeftijd. Zo voel ik me bij het lezen beter begrepen en ontdek ik hoe ik de Bijbel kan toepassen in mijn leven.'

De *Belle Bijbel* is de Bijbel in Gewone Taal met veel extra's speciaal voor meiden. Zo ontdekken meiden zelf wat de Bijbel voor hun leven betekent. De *Belle Bijbel* is ontwikkeld door het NBG en Huis van Belle. Verkrijgbaar voor €29,50 via shop.bijbelgenootschap.nl.

Carola Schouten, minister van Landbouw:

'DE BIJBEL ZEGT NIET HOE GROOT EEN STAL MOET ZIJN'

Eind oktober 2017 verruilde boerendochter Carola Schouten haar Kamerzetel voor het ministerspluche. Ze werd minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De Bijbel is in haar leven nooit ver weg. Wat heeft zij aan dat boek nu ze minister is?

'De Bijbel, daar lees ik te weinig in', erkent Carola. 'Het schiet er gauw bij in. Zo'n online NBG-leesrooster is op zich wel handig, maar als ik bijbellees, wil ik dat niet vluchtig doen, maar aandachtig. Bijbellezen werkt heel relativerend. Dat merkte ik tijdens de kabinetsformatie, toen ik in Numeri las over de zwerftocht

van het volk Israël. Ik spande me in om zo ongeveer "Nederland te redden", maar ontdekte dat God bij het redden van Israël niet afhankelijk was van mensen. Ik ben geneigd te denken dat resultaten afhangen van mijn inspanningen, maar de Bijbel relateert die neiging enorm. Afhankelijkheid vind ik moeilijk.

Maar als ik de controle durf los te laten en te vertrouwen op God, krijg ik rust.'

BEKLEMMEND

Carola's vader overleed toen ze nog maar negen jaar was. Tijdens haar studie woonde ze in Israël, waar ze uitzocht of haar geloof wel echt van

haar zelf was. 'Ik vond het idee dat er géén God zou zijn, beklemmend. Daar kon ik gewoon niet bij. Het leven en de wereld zouden voor mij heel leeg zijn zonder een God.' Ze kwam zwanger uit Israël terug en kreeg een zoon die ze alleen opvoedde. Hoe deed ze dat, terwijl ze ook de steun van een vader moest missen? 'Ik zou het niet gered hebben zonder de mensen om mij heen. Die waren er als ik ze nodig had, praktisch of emotioneel. Kracht en hoop haalde ik uit hun liefde én uit mijn geloof, ook al kreeg ik op waaromvragen geen antwoord.'

.....
'Als ik bijbellees, wil ik dat aandachtig doen'
 .....

MINISTER MET DE BIJBEL

Spreuken 12:10 zegt: 'Een rechtvaardige zorgt goed voor zijn vee.' Varkens moeten kunnen wroeten, koeien horen in de wei, maar dat gebeurt juist steeds minder. Raakt Carola met zo'n bijbeltekst dan niet in conflict? Ze schiet in de lach: 'De Bijbel zegt niet hoe groot een stal mag zijn, dat scheelt alvast! Wel vinden we er

waarden in over onze omgang met vee en natuur. Laatst bezocht ik een boer met wel tweehonderd koeien, die het toch zo heeft geregeld dat zijn koeien in de wei lopen en dat hij aan natuurbeheer doet. Voor moderne problemen zijn dus oplossingen te vinden die goed zijn voor de boer én de natuur. En dat is precies wat mij drijft.'

Interview: Peter Siebe

© Foto: ANP/Dirk Hol

Benieuwd naar de favoriete bijbeltekst van Carola Schouten? Zie het filmpje op bijbelgenootschap.nl/carolaschouten.

DE BIJBEL DIE VRAGEN STELT!

Bijbel Dichtbij is de Bijbel in Gewone Taal met op elke pagina praktische en persoonlijke vragen. Die helpen om over het bijbelgedeelte na te denken en dat toe te passen. In *Bijbel Dichtbij* is ook een schat aan achtergrondinformatie opgenomen. Voor persoonlijk gebruik, aan tafel of op de bijbelkring.

Hiernaast krijgt u een inkijsje in deze bijzondere uitgave. Behalve de bijbeltekst biedt *Bijbel Dichtbij* aanvullende informatie. Wist u bijvoorbeeld dat de Psalmen 120-134 ook wel 'pelgrimspsalmen' worden genoemd?

Bijbel Dichtbij is voor €45 verkrijgbaar bij de boekhandel en via shop.bijbelgenootschap.nl.

Psalm 120 en 121

Onderweg naar Jeruzalem
 Boven Psalm (120-134) staat: 'Voor de reis naar Jeruzalem'. Deze korte psalmen worden daarom ook wel 'pelgrimspsalmen' genoemd. Dat betekent dat ze gemaakt zijn voor mensen die op weg waren naar de tempel in Jeruzalem. Bijvoorbeeld om daar het Paasfeest te vieren of een offer te brengen in de tempel.

Ik kijk omhoog naar de bergen
 Als je de pelgrimspsalmen goed leest, lijkt het soms alsof je ziet wat de schrijver gezien heeft. Je ziet wat de mensen zagen die onderweg waren naar Jeruzalem. Wat zagen ze om zich heen, en wat voor invloed had dat op hoe ze zich voelden?

Een belangrijk voorbeeld is een regel uit Psalm 121: 'Ik kijk omhoog naar de bergen.' Jeruzalem was gebouwd op een aantal heuvels. Vanuit het noorden, oosten en zuiden moest je eerst door een stuk rotsachtige woestijn reizen om bij Jeruzalem te komen. In deze psalm voel je het verlangen van de mensen om in de mooie, koelere stad hoog op de heuvels aan te komen. En uiteindelijk natuurlijk bij de tempel, op de hoogste heuvel van de stad!

Binnen de muren van Jeruzalem
 In Psalm 122 zijn de mensen in Jeruzalem aangekomen. De woestijn ligt achter hen, en ze zijn veilig binnen de muren van de stad. Stadsmuren zorgden ervoor dat een vijand niet zomaar een stad binnen kon komen. 's Nachts gingen de poorten dicht, en overdag werden de bewaakt.

Voor de schrijver van Psalm 122 zijn de stadsmuren een beeld voor de vrede en veiligheid in Jeruzalem, dicht bij de tempel van God.

Psalm 120
 Een lied voor de reis naar Jeruzalem.

Heer, straf mijn vijanden
 Ik roep naar de Heer, want hij geeft mij antwoord als ik in nood ben.

- Heer, bescherm mij tegen mijn vijanden, bevrijd mij van bedriegers en leugenaars!

- Hoe zult u hen straffen, Heer, wat gaat u met hen doen?
- Schiet uw pijlen op hen af, tref hen met het vuur van uw bliksem!

Ik verlang naar vrede

- Ik ben ongelukkig, ik woon al zo lang ver van huis. Ik leef als vreemdeling in een wereld van vijanden.

Niet welkom (Psalm 120:5)
 'Ik leef als vreemdeling in een wereld van vijanden.' Er zijn ook in onze tijd nog mensen voor wie dit geldt.

Ken jij mensen voor wie dat geldt? Hoe helpt deze psalm je om deze mensen beter te begrijpen?

- Ik woon al zo lang bij mensen die vrede haten.
- Ik spreek tegen hen over vrede, maar zij willen alleen maar strijd.

Psalm 121
 Een lied voor de reis naar Jeruzalem.

De Heer zal je beschermen
 Ik kijk omhoog naar de bergen. Daar komt mijn hulp vandaan.

Kijk omhoog (Psalm 121:1)
 Ben jij weleens bang voor moeilijke dingen die nog gaan komen? Soms kun je erg tegen iets moeilijks

opzien. Dan kan het lijken alsof je een vreselijk hoge berg moet beklimmen terwijl je niet weet hoe dat moet. Maar je hoeft niet bang te zijn voor moeilijke dingen. De dichter van deze psalm weet dat God hem helpt bij alles wat moeilijk is. Gods hulp komt van boven, uit de hemel. En de hemel is altijd hoger dan de hoogste berg!

Daar is de Heer, hij helpt mij. Hij heeft de hemel en de aarde gemaakt.

- De Heer zorgt ervoor dat jou niets overkomt. Hij beschermt je, hij slaapt niet.
- Hij slaapt nooit, hij let goed op. Hij beschermt zijn volk Israël altijd.
- De Heer beschermt je. Hij gaat met je mee, bij hem ben je veilig.
- Er overkomt je geen kwaad, niet overdag en niet in de nacht.

- De Heer zal je steeds beschermen, het kwaad zal je niet raken.
- De Heer beschermt je, overal, waar je ook gaat, je leven lang.

Psalm 122
 Een lied van David. Voor de reis naar Jeruzalem.

Bid om vrede voor Jeruzalem
 Ik was heel blij toen mijn vrienden mij vroegen: 'Ga je mee naar het huis van de Heer?'

Uitnodiging (Psalm 122:1)
 Ga jij weleens ergens alleen naartoe? Sommige mensen durven dat niet zo goed. De dichter van deze psalm is blij dat zijn vrienden hem vragen om

mee te gaan naar het huis van God. Er zijn andere mensen die graag willen dat hij met hen meegaat! Wie zou jij weleens willen uitnodigen om met jou mee te gaan naar een kerk!

En nu staan we echt in Jeruzalem, binnen de muren van de stad.

- Jeruzalem is prachtig gebouwd, met sterke en stevige muren.
- De stammen van Israël komen er bij elkaar. Zij zijn het volk van de Heer, ze brengen hem eer. Zo doen ze wat hij wil.
- Jeruzalem is de stad van David. Zijn nakomelingen regeren daar, en ze spreken recht over het volk.

- Bid om vrede en rust voor Jeruzalem, voor mensen die houden van deze stad.
- Laat er vrede zijn in de stad, laat er rust zijn binnen de muren.

- Ik bid om vrede in de stad, want daar wonen mijn familie en vrienden.
- Ik bid om geluk voor Jeruzalem, want daar staat de tempel, het huis van de Heer, onze God.

Bidden om vrede (Psalm 122:6-9)
 Door de hele geschiedenis heen is er heel vaak geen vrede geweest in Jeruzalem. Maar volgens de profeten komt er een dag dat er wel vrede zal zijn in Jeruzalem (Jesaja 2:2-4). Tot die dag komt, kun je God bidden om vrede voor Jeruzalem. Wat is er volgens jou voor nodig om vrede te krijgen in Jeruzalem?

121:2 Psalm 124:8 121:3 Psalm 124:8, 121:5 Psalm 73:23 121:6 Jesaja 49:10 121:7 Psalm 97:10 121:8 Deuteronomium 28:6 122:1 Psalm 42:5, 84:2-5 122:3 Psalm 48:13-14 122:4 Deuteronomium 16:16 122:5 1 Koningen 7:7

BRENGT GOD ONS IN BEPROEVING?

‘En breng ons niet in beproeving’ lezen we in het Onzevader in de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV). Maar klopt dat wel, dat God de mens in beproeving brengt? En als dat niet zo is, hoe moeten we deze bede dan vertalen?

De vraag naar de betekenis van deze bede wordt al sinds de tweede eeuw na Christus gesteld en is dus bijna net zo oud als het gebed zelf. Vandaag de dag is deze vraag opnieuw actueel. Onlangs verklaarde paus Franciscus dat de formulering ‘breng ons niet in beproeving’ niet correct is; het is immers niet God, maar Satan die beproeft. De juiste vertaling zou zijn: ‘Laat ons niet ingaan op de beproeving’, of: ‘Sta niet toe dat wij in beproeving komen’, een formulering waarin God een minder actieve rol speelt.

Heeft de paus het bij het rechte eind of is hier iets anders aan de hand? In de eerste plaats is de brontekst hier helder en biedt geen ruimte voor een vertaling zoals de paus die voorstelt: in de Griekse tekst van

Matteüs 6:13a smeekt de bidder God dat die hem of haar niet in een situatie van beproeving brengt. Ten tweede staat ook in de NBV niet dat God beproeft: God kan iemand in een situatie van beproeving brengen, maar het is Satan die beproeft, zowel in het vervolg van de bede, als op andere plaatsen in het Nieuwe Testament.

Het derde en misschien wel belangrijkste argument, is de betekenis van het Griekse woord dat de NBV vertaalt met ‘beproeving’: beproeving komt niet alleen van binnenuit (een innerlijke drang om als mens je eigen gang te gaan, van God los), maar ook van buitenaf (vervolging en lijden omwille van je geloof). Het gaat bij deze beproeving om een situatie van dood of leven.

In onze Nederlandse situatie zijn we vaak niet zo bekend met die druk van buitenaf. Maar voor de eerste christenen – net als voor veel christenen nu nog wereldwijd – was dat realiteit. Het Onzevader laat zien dat het Nieuwe Testament het lijden

niet verheerlijkt: een volgeling van Jezus mag bidden om niet in die beproeving gebracht te worden, zoals Jezus bad voor Petrus: ‘Simon, Simon, weet dat Satan jullie voor zich heeft opgeëist om jullie als graan te mogen zeven. Maar ik heb voor je gebeden opdat je geloof niet zou bezwijken’ (Lucas 22:31-32). Er is alle reden om in navolging van de vroege kerk en in solidariteit met christenen wereldwijd te blijven bidden ‘breng ons niet in beproeving’.

Ilse Visser
Nieuwtestamenticus

Bekijk het gereviseerde Onzevader op debijbel.nl/nbvrevisie/onzevader.

BRAILLEBOEKEN VOOR GHANA

In januari vroegen we uw steun voor voor het verspreiden van brailleboeken met bijbelverhalen in Ghana. Zelf in de Bijbel kunnen lezen is een ervaring die veel blinden en slechtzienden in dit land niet kennen. Met uw hulp kon het NBG hier verandering in brengen. De eerste boeken zijn inmiddels uitgedeeld. Charles Adu-Twumasi van het Ghanees Bijbelgenootschap: ‘Blinde christenen voelen zich vaak buitengesloten, zelfs in de kerk. Ze zijn dan ook enorm blij met de brailleboeken. Ze kunnen nu zelf lezen in de Bijbel en meepraten in studiegroepen.’

10.000 BIJBELS VOOR HET MIDDEN-OOSTEN

In de vorige *Dichterbij* kon u lezen over ons project voor Syrië en Irak. Dankzij uw gift kunnen we opnieuw bijbels verspreiden in dit door oorlog verscheurde gebied. We ontvingen het bericht dat de helft van de 10.000 bijbels al is verspreid. Samen mogen we een beetje licht brengen in een donkere en vaak uitzichtloze tijd. George Andrea, directeur van het Syrisch Bijbelgenootschap, is blij met de steun. ‘Blijf voor ons bidden en ons ondersteunen. Dat is het belangrijkste wat jullie voor ons kunnen doen.’

40.000 DOWNLOADS MIJN BIJBEL

Begin dit jaar presenteerden we de app Mijn Bijbel. Het is de enige gratis Bijbel-app van Nederland en Vlaanderen met de Nieuwe Bijbelvertaling en de Bijbel in Gewone Taal. Inmiddels hebben meer dan 40.000 mensen de app geïnstalleerd op hun mobiel of tablet.

Download de app vandaag nog, kijk op MijnBijbel.nl.

Donateur Nienke van Kuiken:

**'NIETS ZO UNIEK EN BLIJVEND
ALS HET WOORD VAN GOD'**

'Alle eer aan de Heer.' Die woorden staan centraal in het leven van Nienke van Kuiken (72). Een bescheiden vrouw, die begint te stralen als ze vertelt over wat de Bijbel voor haar leven betekent. 'Ik gun iedereen de boodschap van de Bijbel, daarom staat het NBG in mijn testament.'

Het geloof was altijd zeer vanzelfsprekend aanwezig in Nienkes leven. 'Mijn ouders leefden mij het geloof voor. Ze zetten zich met hart en ziel in voor anderen. Maar net als voor iedereen was geloven uiteindelijk mijn eigen keuze. Daarin is voor mij het christendom uniek: God komt ons tegemoet om een relatie aan te gaan die van twee kanten komt.'

WERELDWIJD

Nienke is geboren op nieuwjaarsdag 1946 in Amsterdam. Tot haar zevende levensjaar woonde ze in Baarn, waar haar vader predikant was. Nienke: 'Mijn vader was niet zo van de richtingen. Hij zei altijd: ik heb een boodschap voor iedereen.' Die boodschap bracht het gezin in 1953 naar Canada, waar vader predikant werd voor Nederlandse emigranten. Een uitzending die

uiteindelijk twintig jaar duurde. Het vertrek uit Nederland was voor Nienke het begin van een internationaal georiënteerd leven. Tijdens haar eerste jaren als docent ontfermde ze zich over studenten die afkomstig waren vanuit de hele wereld. Ook reisde ze zelf veel en gaf ze les in allerlei landen. Door alles wat ze gezien heeft, trekt Nienke zich de nood van de christenen wereldwijd aan.

.....
'Ik gun iedereen de boodschap van de Bijbel'
.....

DUIDELIJK

'Het NBG ken ik door de nalatenschap van mijn vader. Ik ben overtuigd van het goede werk van de bijbelgenootschappen overal ter wereld. Ze dragen bij aan het vervullen van de opdracht zijn woord onder zoveel mogelijk mensen te verspreiden.'

De Bijbel is heel belangrijk voor Nienke. 'Het is dé richtlijn voor mijn leven, daar kan niets anders tegenop. Dankzij het vertaalwerk van de bijbelgenootschappen is er voor veel mensen een bijbel in een taal die zij begrijpen. Ik

ben echt fan van de Bijbel in Gewone Taal, een heel duidelijke bijbel. Dat komt denk ik omdat ik uit het onderwijs kom. Ik heb graag dat iets duidelijk uitgesproken wordt.'

TERUGGEVEN

Eerder schonk Nienke de oude Statenvertaling van haar ouders aan de bibliotheek van het NBG. Zodat zoveel mogelijk mensen uit deze bijzondere familiebijbel kunnen studeren. Ook heeft Nienke het NBG opgenomen in haar testament. 'Mijn geld is mij door de Heer is gegeven. Dat geef ik hem graag terug. Natuurlijk zijn er veel doelen die het geld goed kunnen gebruiken. Maar niets is zo uniek en blijvend als het woord van God. Nalaten aan het NBG is daarmee uniek en blijvend.'

Interview: Rianne Wijmenga

Meer informatie over nalaten

Wist u dat het NBG ook de taak van executeur testamentair voor u kan uitvoeren? Relatiemanager Sander Stevense kan u hier meer over vertellen. Ook voor meer informatie over nalaten aan het NBG kunt u contact met hem opnemen: tel. 06 19 97 97 11, e-mail SStevense@bijbelgenootschap.nl of vul de antwoordkaart in.

BIESTKENSBIJBEL UIT 1598

In de bibliotheek van het NBG worden allerlei bijzondere bijbels bewaard. Prachtige edities van het heilige boek die alleen al om hoe ze eruit zien het bestuderen waard zijn. Eén daarvan is een zeldzame Biestkensbijbel.

De Biestkensbijbel is genoemd naar de drukker die deze nieuwe vertaling in 1560 liet verschijnen: Nicolaes Biestkens. Het was de eerste volledige Nederlandse bijbelvertaling met genummerde verzen.

De Biestkensbijbel was populair onder doopsgezinden en lutheranen. Tot in de achttiende eeuw zijn er vele drukken van verschenen. De lutheranen vervingen deze vertaling in de 17e eeuw door een bewerkte versie ervan. Bij de doopsgezinden raakte langzamerhand de Statenvertaling in gebruik.

OMSLAG

Het zeldzame exemplaar in onze bibliotheek werd in 1598 gedrukt in Haarlem, maar uitgegeven in Dantzig. Deze destijds Duitse stad heet tegenwoordig Gdansk en ligt in Polen. Veel doopsgezinden waren eraartoe gevlucht omdat ze vervolgd werden.

De omslag van deze bijbel is ook bijzonder fraai: een lederen band met koperen hoekstukken. Met goudkleurige letters is er een naam in gegraveerd: 'Cornelis Jansz te Castercom, 1601'. Deze Cornelis was vermoedelijk de eerste eigenaar van deze bijbel. Met 'Castercom' wordt Castricum bedoeld.

PRENTEN

Een van de redenen dat deze Biestkensbijbel als zeldzaam geldt, is doordat er een complete serie landkaarten in opgenomen is van de hand van Johannes van Deutecum. Al deze kaarten zijn met de hand ingekleurd.

De bijbel bevat daarnaast nog meer met de hand ingekleurde prenten. Een daarvan is de prent met bijbelverzen over de liefde op de pagina hiernaast. Deze is getekend door Karel van Mander. Van Mander was een bekende zestiende-eeuwse doopsgezinde kunstenaar. Hij werd geboren in het Vlaamse Meulebeke, en woonde en werkte twintig jaar in Haarlem. Hij overleed in Amsterdam en ligt begraven in de Oude Kerk.

Anne Jaap van den Berg
Bibliothecaris

IN GESPREK OVER DE NBV-REVISIE IN HARDENBERG

Kun je een Hebreeuwse zegswijze wel of niet gebruiken in een bijbelvertaling? In de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV) staat in Exodus 10:26 dat 'geen enkel dier mag achterblijven'. Dat is precies wat is bedoeld. Maar letterlijk staat er: 'al ons vee moet mee, er mag nog geen hoef achterblijven.' Dat is een Hebreeuwse stijfbeeld waarin een deel wordt aangeduid (hoef), terwijl een heel dier is bedoeld. Waarom zou je zo'n stijfbeeld niet gewoon in de vertaling laten staan?

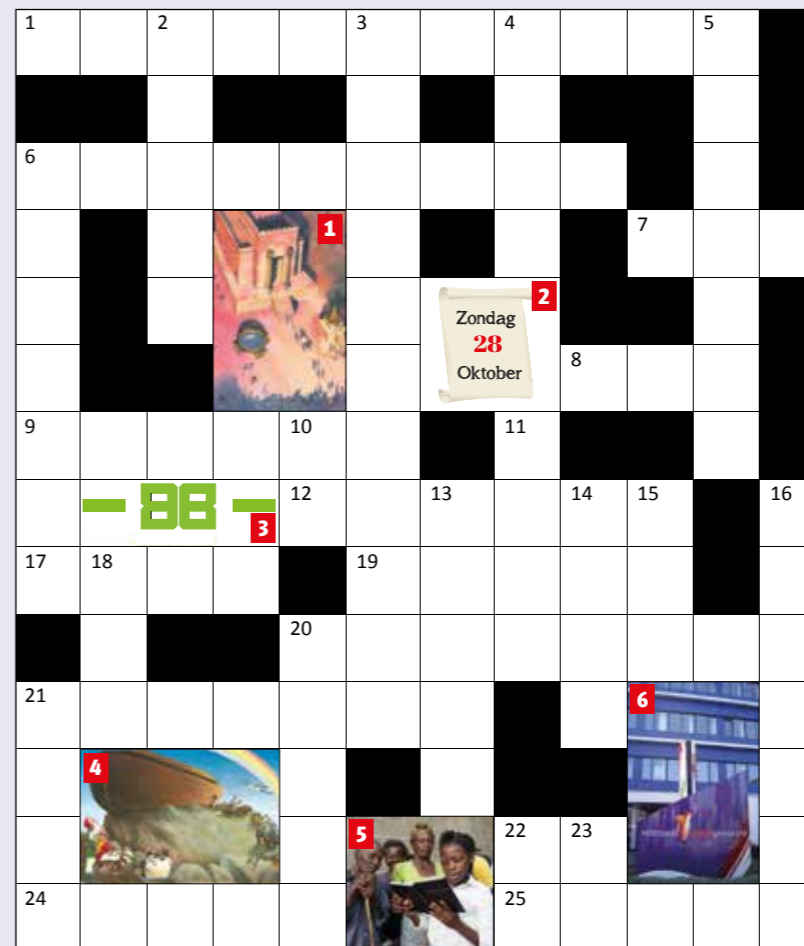
Ik ben in Hardenberg, één van de negen plaatsen waar we met voornamelijk predikanten in een masterclass de revisie van de NBV doorspreken. Hier leg ik dit dilemma op tafel. De deelnemers reageren onmiddellijk verdeeld. Sommigen voelen er wel voor. Wij gebruiken die stijfbeeld immers ook in het dagelijks leven. We zeggen 'even de neuzen tellen' en 'zoveel hoofden, zoveel zinnen' terwijl we aan mensen denken. Anderen vinden het alternatief 'er mag geen hoef achterblijven' zo on-Nederlands dat het niet in een bijbelvertaling thuis hoort. En als echt alle dieren zijn bedoeld, dan is deze suggestie niet adequaat omdat slechts een deel van de dieren hoeven heeft.

Meer eensgezindheid is er over een ander revisievoorstel. Ruth 2:12 en 3:9 verwijzen naar elkaar, maar dat is in de NBV niet goed zichtbaar. Bij de herziening van deze verzen wordt dat duidelijker. In de nieuwe versie van 2:12 zegt Boaz tegen Ruth: 'Moge de HEER je rijkelijk belonen – de HEER, de God van Israël, onder wiens vleugels je bent komen schuilen.' In 3:9 houdt Ruth aan Boaz voor:

'Laat mij bij u schuilen, want u kunt voor ons als lossere optreden.' Het werkwoord 'schuilen' helpt om het ene vers te lezen in het perspectief van het andere. Dat vinden de Hardenbergers winst.

Later op de dag worden ook grotere vragen gesteld. Als de herziene NBV lang mee moet gaan, is het dan niet verstandig om ook het soms wat verheven taalgebruik tegen het licht te houden? Moeten woorden als 'gelaat' en 'luister' (synoniem van 'glans', 'majesteit') gehandhaafd blijven? Ik kwam niet alleen met vragen naar Hardenberg toe – ik neem ook vragen mee terug. De predikanten houden me scherp. Verfrissend, zo'n masterclass.

Jaap van Dorp
Bijbelwetenschapper

HORIZONTAAL

1. Afb. 3: Het logo van ...
6. Teken na de zondvloed
7. Afb. 4
8. ... van Eden
9. Afb. 1: Tempel van ...
12. Afb. 5: Ze spreekt Umbundu. Ze komt uit ...
17. De troetelnaam van Van der Laan vind je in Genesis 10:24
19. Dit woord staat in de BGT voor "visioen"
20. Een lauwe gemeente
21. Met uw ... kunnen we de Bijbel dichtbij brengen
22. De partij van Carola Schouten
24. Getal van de volheid
25. Bijbels lied

VERTICAAL

2. Het ... van wijsheid is ontzag voor de Heer (Psalm 111, NBV)
3. Afb. 2
4. Voedsel voor de slang (Genesis 3:14, NBV)
5. Bijbel: De Heilige ...
6. Er wordt gewerkt aan de ... van de NBV
10. Oholiba... ..chlou, Naä..n. Welke letters ontbreken?
11. De kleur van linzensoep
13. Maak je Bijbel ...
14. Oma van Timoteüs
15. L..E.H - Welke letters ontbreken in deze naam?
16. Afb. 6. Waar staat dit gebouw?
18. Wees altijd ... (1 Tessalonicenzen 5:16, BGT)
20. Schoonvader van Jakob
21. Ruth en ...
22. Ontbrekende letters. Spelonk van Ma.h.ela
23. Woonde Job in de Verenigde Staten?

OPLOSSING

Zoek de verborgen woorden: 12H,14V; 4H,1V; 11H,7V; 1H,13V; 5H,3V; 8H,10V; 12H,13V; 1H,3V; 2H,3V; 8H,3V; 7H,8V; 2H,14V; 5H,14V.

Vul het diagram met de woorden die in de omschrijving bedoeld worden. Zoek vervolgens de verborgen woorden.

Tip: 3H,5V betekent: ga drie hokjes horizontaal en vijf hokjes verticaal (letter N). Maak kans op één van de drie exemplaren van *Het leven van Jezus Christus*. Vul het antwoord in op bijbelgenootschap.nl/puzzel of stuur per post naar NBG, Postbus 620, 2003 RP Haarlem o.v.v. Bijbelpuzzel.

Vakantie leesrooster 2018

De vakantieperiode staat weer voor de deur. Bij uitstek een tijd om los te komen van het dagelijkse leven. Het is ook een moment voor bezinning en reflectie. Met het vakantieleesrooster leest u online elke dag een stuk uit de brief van Paulus aan de Filippenzen. De tekst wordt toegelicht en u krijgt een vraag of uitdaging om de bijbeltekst te betrekken op uw eigen leven.

Meld u aan op

debijbel.nl/vakantie2018

Dichtbij is de nieuwsbrief van het Nederlands Bijbelgenootschap en verschijnt drie keer per jaar.

Redactie: Peter Siebe, Rianne Wijmenga en Martine van Blaaderen
Foto's: NBG/Sandra Haverman, tenzij anders vermeld
Vormgeving en realisatie: WWAV

Nederlands Bijbelgenootschap

Postbus 620, 2003 RP Haarlem
023 - 514 61 46

www.bijbelgenootschap.nl
info@bijbelgenootschap.nl
IBAN NL74 SNSB 0266 3808 08

[f](https://www.facebook.com/bijbelgenootschap) /bijbelgenootschap [t](https://twitter.com/NBG_Bijbel) NBG_Bijbel

Het Nederlands Bijbelgenootschap brengt al 200 jaar de Bijbel dichtbij. Dat doen we voor mensen van nu en voor volgende generaties, in Nederland en wereldwijd, met traditionele en moderne vormen. Het NBG is er voor iedereen die de Bijbel relevant vindt in zijn of haar leven.

Het NBG gaat zorgvuldig om met uw gegevens, zie bijbelgenootschap.nl/privacy of vraag de privacyverklaring aan via tel. 023 - 514 61 46.

